

No robaràs

ASSAIG, 89

COLLECCIÓ ASSAIG

SÈRIE DEU MANAMENTS

Direcció: Anna Punsoda

- I Jordi GRAUPERA, *Estimaràs Déu sobre totes les coses.*
- II Ignasi MORETA, *No prendràs el nom de Déu en va.*
- III Maria GARGANTÉ, *Santificaràs les festes.*
- IV Leticia ASENJO, *Honraràs pare i mare.*
- V Bernat DEDÉU, *No mataràs.*
- VI Blanca Llum VIDAL, *No cometràs adulteri.*
- VII David FERNÀNDEZ, *No robaràs.*
- VIII Carla VALL I DURAN, *No mentiràs.*
- IX Joan BURDEUS, *No tindràs pensaments impurs.*
- X Maria SEVILLA PARIS, *No desitjaràs els béns del proïsme.*

David Fernàndez

NO ROBARÀS

FRAGMENTA EDITORIAL

Publicat per **FRAGMENTA EDITORIAL**
Plaça del Nord, 4
08024 Barcelona
www.fragmenta.cat
fragmenta@fragmenta.cat

Collecció **ASSAIG, 89**
Sèrie **DEU MANAMENTS, VII**
Directora de la sèrie **ANNA PUNSODA**

Primera edició **FEBRER DEL 2024**

Direcció editorial **IGNASI MORETA**
Producció editorial **MARIA CALLÍS**
Disseny de la coberta **ALBERT PLANAS**

Imatge de la coberta **Escultura de Moisès
del Palau de Justícia de Bruges**
Imatge de la pàgina de respecte **Detall d'un gravat del segle XVI
sobre Josel van Rosheim**

Impressió i relligat **ROMANYÀ VALLS, S. A.**

© 2024 **DAVID FERNÀNDEZ RAMOS**
pel text

© 2024 **FRAGMENTA EDITORIAL, S. L. U.**
per aquesta edició

Dipòsit legal **B. 1618-2024**
ISBN **978-84-10188-00-6**

Amb el suport de **Generalitat de Catalunya**
Departament de Cultura

RESERVATS TOTS ELS DRETS

ÍNDIX

- I ¿Què en queda, si no?
A propòsit d'Agustí, Pelagi i Francesc d'Assís 7
- II En l'ordre caníbal del món
Mai tan pocs havien robat tant a tants en tan poc temps 15
- III Prohibit robar
El poder no admet competència 27
- IV 'Auri sacra fames': psicopatologia accelerada del poder
Robar més, matar més ràpid, mentir millor 43
- V 24/7/365: amb les ulleres de Polanyi
*Sobre la pèrdua de l'atenció, la monetarització
de la vida i la proletarització de l'oci* 57
- VI Ranvespres: una nit al Sagrat Cor de Jesús
Una economia que mata, que roba i que trinxa 73
- VII Epifania: la noia dels cabells pèl-rojos
*L'única forma de salvar-se cadascú
és salvar-nos tots alhora* 87
- Bibliografia 93

*A Santiago Alba Rico,
mig infermer, mig cuiner.
I remenador de cassoles a foc lent
per a un temps de vida fora del capitalisme.*

I

¿QUÈ EN QUEDA, SI NO?

A propòsit d'Agustí, Pelagi i Francesc d'Assís

*No s'ha d'augmentar ni un penic el salari de ningú,
no s'ha d'escurçar ni una hora la jornada laboral de
ningú, atès que això podria endarrerir el dolç i ràpid
procés pel qual ben aviat tot a la Terra pertanyerà als
seus sis habitants amb menys escrúpols.*

GILBERT KEITH CHESTERTON

CORRIA EL SEGLE V, els fets són coneguts i la requisitòria de sant Agustí d'Hipona encara retruny. Sura de forma recurrent i deveu haver-la sentit més d'un cop: «Si dels governs en traiem l'acció de la justícia, ¿en què es converteixen sinó en una banda de lladres a gran escala?» La frase, és ben sabut, venia motivada per la reflexió a propòsit de l'enfrontament dialèctic entre Alexandre el Gran i un pirata enxampat in fraganti. Amb tota la fúria del sistema, l'emperador acusava el furtiu de robar: «¿Què et sembla sotmetre el mar a

pillatge?» El corsari, engarjolat i ja sense res a perdre menys la vida, alça la veu davant l'imperi i el sistema. Respon amb fondària i agudeses, eloqüentment i a la geniva, gairebé com si fos avui: «El mateix que a tu tenir sotmès el món sencer. Només que a mi, que treballo en una mala galera, em diuen bandit i, a tu, per fer-ho amb tota una flota, et diuen emperador.»

No cal cap esforç d'imaginació per traslladar aquell diàleg a la hiperrealitat dels nostres dies: un afroamericà de Baltimore davant de Donald Trump; un pispa reincident de les Rambles davant d'un mafiós rus instal·lat a la costa catalana; un pirata somali davant de l'operació militar Atalanta que protegeix els pesquers europeus neocolonials a les costes africanes; una família desnonada per no haver pogut pagar el lloguer davant d'un responsable del fons voltor Blackstone; una veïna grega desesperada davant de Jean Claude Juncker el 2011, quan la UE dessagnava Grècia, o un okupa d'El Kubo — propietat buida d'un banc dolent durant set anys— al país dels vint-i-tres desnonaments diaris i els preus impossibles de l'habitatge.

Des del segle v, i encara molt abans, tot el rerefons remet a una hipòcrita qüestió d'escala —a l'engròs o a la menuda— que des de sempre ha esclarit el refranyer més popular i més savi: «lladre lladró,

cent anys de perdó». A l'Argentina del *corralito* del tombant de segle, el cantautor Rafael Amor sempre ironitzava que «si robes molt et nomenen ministre». Maria Mas, professora al Carmel i membre de l'Associació de Veïns i Veïnes del Casc Antic, ànima de la denúncia del frau del cas Palau, ho reblava així el 2009: «El problema no és robar milions, sinó robar melons.» I mentre escric aquestes línies, Rodrigo Rato —pare del miracle econòmic espanyol, artífex de la bombolla immobiliària que encara avui ens escanya i icona d'unes quantes coses més, totes funestes i nefastes— afronta el tercer judici: per defraudar vuit milions i mig a la hisenda pública i per un increment patrimonial no justificat de quinze milions. La realitat cleptocràtica aclapara.

Potser per això sant Agustí incidia —com si fos avui, com si fos demà— en el dilema de la banda de criminals a gran escala:

I aquestes bandes, ¿què són sinó regnes en petit? Són un grup d'homes, es regeixen per un cap, es comprometen en pacte mutu i reparteixen el botí segons la llei. Suposem que a aquest grup s'hi van sumant nous grups de lladres i arriba a créixer fins a ocupar posicions, establir casernes, prendre ciutats i sotmetre pobles. Aleshores s'autoanomenen obertament “regne”, títol que els confereix no l'ambició deposada, sinó la impunitat assolida.

I fins aquí sant Agustí, com a obertura del càntic, que ben bé podria esperonar i travessar tota la reflexió del llibre. Si no fos perquè anirem una mica més lluny i l'empara, la de debò, ens la donaran Pelagi i el pelagianisme, que sant Agustí tant va esmenar, tant va combatre i tant va provar de redreçar en un encès debat de l'època. El pelagianisme va capbussar-se en les fonts de la riquesa —és a dir, en l'origen dels robatoris a l'engròs, en la matriu de les desigualtats, en la selvàtica llei de la selva—, les va voler desvincular de qualsevol relació amb Déu i de qualsevol vincle amb cap voluntat divina i les va ubicar en un pecat injust, ominós i contrari als designis celestials. Qui és ric és lladre o fill de lladres, resumeix en boca de Jerònim, en extrema síntesi, aquella doctrina: «El ric és injust o hereu d'un injust» (BROWN 2016). A *De divitiis*, un text altament suggeridor, es pot llegir: «Jo parlava no tant de la possessió de la riquesa com de la seva font, atès que crec que difícilment es podria haver adquirit sense certa injustícia.»

Al capdavant, el més crucificat de la història també creia, amb raó i passió, que calia foragitar els mercaders dels temples. I algun text bíblic esclareix que abans passarà un camell pel cap d'una agulla que no pas entrarà un ric al regne dels cels. Ara bé, el que queda clar és que no n'hem après res —o pitjor encara,

que no en volem aprendre res— si vint-i-un segles després encara hem d'encomanar-nos al manament de «no robaràs» i exasperar-nos perquè amb una mà proclamem als quatre vents el que l'altra mà nega. Potser per això la qüestió del present manament — vuitè en la tradició jueva, setè en la cristiana— no pot ser més radicalment contemporània. Entre la bilis de dominació i la *hybris* d'acumulació, transita l'ordre caníbal del món. Entre el manament incomplet —no robaràs— i el pecat capital consumat —l'avarícia.

Al capdavant, quan Ignasi Moreta em va escriure per convidar-me a enfrontar-me al setè manament, amb la bona companyia de què gaudeix la col·lecció, negar-s'hi no era cap opció. Era una invitació indefugible. Vagi per endavant, doncs, l'agraïment per la proposta editorial i pel lector que destinarà temps a llegir aquestes pàgines —quan una de les coses que més ens roben avui és, precisament, el temps. El cas, però, és que dos minuts després de llegir el correu electrònic amb la proposta, van ploure com un torrent incessant tots els noms que caldria invocar i totes les dades empíriques que caldria ressenyar. Arrencant amb sant Chesterton —«la plutocràcia no té filosofia ni moral ni significat: només pot tenir un èxit material, és a dir, un èxit menyspreable»— i passant per Simone Weil, Pere Casaldàliga, els dos barbuts

més populars del XIX —Marx i Engels—, Kropotkin —¿la propietat és un robatori?—, Yayo Herrero, Karl Polanyi, Silvia Federici, el papa Francesc o Santiago Alba Rico. Però també el jutge antimàfia Roberto Scarpinato, l'economista Antón Costas, el Fòrum de Davos o Warren Buffet, tercera fortuna del planeta. En aquells dos minuts accelerats, vaig pensar que ja tornàvem a ser al cap del carrer. Sobretot quan vaig agafar el metro i una veu —ja familiar, classista i seguritària— insistia a vetllar pels descuidats: «Vigili les seves pertinences, el carterista...» Cap avís —posem per cas— sobre els mercats financers, que ens furten la cartera cada dia.

Va —va com va. Una acotació sobre aquesta reflexió, amb tots els fils a la madeixa, que desemboca en una confessió inicial: aquest és un text, gairebé un pamflet doctrinal, sobre els robatoris múltiples dels nostres dies. Transita a cavall entre la reflexió lliure i crítica que m'han proposat des de l'editorial Fragmenta i la més estricta realitat quotidiana. També versa sobre les alternatives possibles davant de la voracitat dels carronyaires i d'un mercat sacralitzat que s'ha escolat fins al llit de casa. I és aquí on aterrem a Giovanni Bernardone, nom de naixement de sant Francesc d'Assís, que va optar per una vida *caputxina* allunyada del «tot i ara», de l'extralimita-

ció, de la cobdícia i del consumisme desafortat que es cruspeix el món. L'austeritat entesa com a valor, no com a càstig. Que poc és molt, i massa sempre serà insuficient. Que hem nascut i crescut, *fratelli tutti*, en l'ordre del repartiment —l'avia redistribuint a taula mandonguilles per a tothom.

Amb tot, per no ser del tot previsible com a anticapitalista antropològic, recorreré molt sovint al liberalisme polític —distint de l'econòmic—, que va néixer per provar d'evitar les salvatjades que els uns sempre ens podem fer als altres. A l'hora de fer mal, tots som massa poderosos. Per això Judith Skhlar va escriure sensatament que «la construcció d'un ordre polític sobre l'evitació de la por i la crueltat no té res de reduccionista» (2018). I ara sí que acabo per poder començar. Tot manament té una dimensió personal que ens interpella —perquè el complim o el violem o el fem excepcional si cal desobeir-lo un cop a la vida— i una de col·lectiva —perquè qualsevol «campi qui pugui» acaba indefectiblement, hictopia neoliberal de mercat, en un demencial «tots contra tots». Queda clar, tanmateix, que si ens submergim en la tèrbola condició humana, ambigua i ambivalent, tots haurem de protegir els altres d'un mateix. No robaràs. No robarem. I a l'inrevés. No seràs robat. No serem desposseïts.